

EMMA ΓΚΟΛΝΤΜΑΝ

Η αλεστική μηχανή της σοβιετικής πολιτικής

Δεκαπέντε χρόνια έχουν περάσει από τότε που ο σύντροφος Αλεξάντερ Σαπίρο, ο παλιός αγαπημένος μου φίλος Αλεξάντερ Μπέρκμαν, που τώρα πια έχει φύγει από κοντά μου, και εγώ φύγαμε από τη σοβιετική Ρωσία και αποκαλύψαμε στον σκεπτόμενο κόσμο την πολιτική αλεστική μηχανή που συναντήσαμε εκεί. Είχε προηγηθεί μια μεγάλη εσωτερική σύγκρουση μέχρι να πάρουμε αυτή την απόφαση. Γνωρίζαμε καλά το τίμημα που θα καλούμασταν να πληρώσουμε εάν μιλούσαμε ανοιχτά για τις τρομερές πολιτικές διώξεις που αποτελούσαν καθημερινότητα στην αποκαλούμενη Σοσιαλιστική Δημοκρατία. Το κόστος της αποφασιστικότητάς μας ήταν πολύ υψηλό αλλά σχετικά ασήμαντο σε σύγκριση με τον καταγιισμό ύβρεων που εκτοξεύτηκαν εναντίον μου και τον διασυρμό που υπέστην όταν τα πρώτα δέκα άρθρα μου για τη σοβιετική Ρωσία δημοσιεύτηκαν στον Τύπο. Καθώς ήταν κάτι που είχα προβλέψει, δεν ταραχτήκα ιδιαίτερα όταν οι ίδιοι οι σύντροφοί μου παρερμήνευσαν αυτά που είχα να πω όπως και τα κίνητρά μου όταν δημοσίευσα στη *New York World*¹. Πολύ λιγότερο νοιάστηκα για το δηλητήριο που έχυ-

1. Εφημερίδα που εκδιδόταν στη Νέα Υόρκη από το 1860 έως και το 1931 ως η φωνή του Δημοκρατικού Κόμματος. (Σ.τ.Μ.)

σαν εναντίον μου οι κομμουνιστές στη Ρωσία, στην Αμερική και στις άλλες χώρες.

Ακόμη και όταν βρισκόμασταν στη Ρωσία διαμαρτυρηθήκαμε για τη νοσηρή αλεστική μηχανή που την είδαμε εν πλήρη λειτουργία. Με κάθε ευκαιρία, μαζί με τον σύντροφό μου Αλεξάντερ Μπέρκμαν, τρέχαμε από τον έναν μπολσεβίκο ηγέτη στον άλλον, να εκλιπαρήσουμε για τα άτυχα θύματα της Τσεκά. Η απάντηση ήταν πάντα η ίδια: «Περιμένετε μέχρι να κλείσουμε όλα τα ανοιχτά μέτωπα και θα εκπλαγείτε από την άπλετη πολιτική ελευθερία που θα δείτε στη σοβιετική Ρωσία». Αυτή η διαβεβαίωση επαναλήφθηκε τόσες φορές και τόσο πειστικά, που αρχίσαμε να αναρωτιόμαστε εάν είχαμε κατανοήσει σωστά την επίδραση της επανάστασης στα ανθρώπινα δικαιώματα όσον αφορά την ελεύθερη έκφραση των πολιτικών ιδεών. Αποφασίσαμε να περιμένουμε. Πέρασαν, ωστόσο, εβδομάδες, μήνες και δεν είδαμε καμία υποχώρηση στην αμειλικτη εξόπτωση όλων εκείνων που τολμούσαν να διαφωνήσουν έστω και ελάχιστα με τις μεθόδους του κομμουνιστικού κράτους. Μόνο μετά τη σφαγή στην Κρονστάνδη, νιώσαμε, εγώ και οι σύντροφοί μας Αλεξάντερ Μπέρκμαν και Αλεξάντερ Σαπίρο, ότι δεν είχαμε δικαίωμα να περιμένουμε άλλο, ότι ήταν πλέον επιτακτικό για εμάς, τους παλαιμάχους επαναστάτες, να φωνάξουμε την αλήθεια με όλη μας τη δύναμη. Ακόμη και τότε, περιμέναμε μέχρι να κλείσουν όλα τα πολεμικά μέτωπα, παρόλο που ήταν αβάσταχτα σκληρό να παραμείνουμε σιωπηλοί όταν 400 πολιτικοί κρατούμενοι μεταφέρθηκαν βίαια από τη φυλακή Μπουτίρκα στην εξορία, όταν η Φάνι Μπάρον και ο Λεβ Τσόρνι δολοφονήθηκαν. Εντέλει, έφτασε η πολυπόθητη εκείνη ημέρα όπου ο πόλεμος σταμάτησε, ο πολιτικός μύλος ωστόσο συνέχισε να αλέθει αδυσώπητα, συντρίβοντας χιλιάδες στα γρανάζια του.

Τότε φτάσαμε στο συμπέρασμα ότι η υπόσχεση που μας επαναλάμβαναν ακατάπαυστα οι Σοβιετικοί ήταν σαν όλες τις υποσχέσεις που προέρχονταν από το Κρεμλίνο – κενή περιεχομένου. Ως εκ τούτου, αποφασίσαμε ότι οφείλαμε στους συντρόφους μας που υπέφεραν, σε όλους τους επαναστάτες που ήταν πολιτικά θύματα όπως και σε όλους τους εργάτες και αγρότες της Ρωσίας να φύγουμε στο εξωτερικό και να θέσουμε τα ευρήματά μας ενώπιον όλου του κόσμου. Από τότε ως και το 1930, ο σύντροφος Μπέρκμαν δούλεψε ακατάπαυστα για τους πολιτικούς κρατούμενους και για τη συγκέντρωση χρημάτων έτσι ώστε να παραμείνουν ζωντανοί στους επείγουσους τάφους τους. Αργότερα, οι σύντροφοι Ρόκερ (Ρούντολφ), Φλέσιν (Σένια), Μόλι Άλπεριν (Στάιμερ), Ντομπίνσκι (Ζακ Ντουμπίνσκι) και πολλοί άλλοι αφοσιωμένοι φίλοι συνέχισαν το έργο που ο πολυαγαπημένος μας Αλεξάντερ αναγκάστηκε να εγκαταλείψει. Μπορώ να πω ότι μέχρι και σήμερα οι αδιάλειπτες προσπάθειες να προσφέρουμε λίγη χαρά και κάποιες στοιχειώδεις ανέσεις στους άμοιρους συντρόφους μας στη σοβιετική Ρωσία συνεχίζονται, κάτι που αποδεικνύει τι μπορεί να επιτύχει η αφοσίωση, η αγάπη και η αλληλεγγύη.

Για να είμαστε δίκαιοι με τους ηγέτες της σοβιετικής κυβέρνησης, οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι όσο ο Λένιν ήταν ζωντανός υπήρχε ακόμη μια επίφαση δικαιοσύνης. Είναι αλήθεια πως εκείνος είχε πρώτος υποστηρίξει ότι οι αναρχοσυνδικαλιστές και οι αναρχικοί δεν είναι παρά μικροαστοί που πρέπει να εξοντωθούν. Ωστόσο, τα πολιτικά θύματά του καταδικάζονταν σε μια χρονικά προσδιορισμένη ποινή και μπορούσαν να διατηρούν την ελπίδα ότι θα απελευθερώνονταν όταν θα την είχαν εκτίσει. Από τη στιγμή, όμως, που ο Στάλιν πήρε την εξουσία, αυτή η ελάχιστη ελπίδα, τόσο ουσιαστική για τους ανθρώπους που φυλακίζονται για τις ιδέες

τους και τόσο απαραίτητη για να διατηρήσουν το ηθικό τους, έχει εξανεμιστεί.

Ο Στάλιν, πιστός στη σημασία του ονόματός του², δεν άντεχε στην ιδέα ότι οι άνθρωποι που είχαν καταδικαστεί σε πέντε ή δέκα χρόνια εγκλεισμού, θα μπορούσαν κάποια στιγμή να αφευθούν ελεύθεροι. Υπό τη σιδηρά κυριαρχία του, εκείνοι που εκτίουν την ποινή τους, καταδικάζονται εκ νέου και μετάγονται σε άλλο στρατόπεδο συγκέντρωσης. Σήμερα, λοιπόν, έχουμε πολυάριθμους συντρόφους που σέρνονται από εξορία σε εξορία εδώ και δεκαπέντε χρόνια χωρίς προοπτική τέλους στο μαρτύριό τους. Γιατί, όμως, να μας εκπλήσσει η αδυσώπητη πολιτική της αλεστικής μηχανής που εγκαινίασε ο Στάλιν για αντιπάλους όπως οι αναρχικοί και οι σοσιαλεπαναστάτες; Ο Στάλιν έχει αποδείξει πως μπορεί να αντιμετωπίζει εξίσου αμείλικτα τους πρώην συντρόφους του όπως και τον καθέναν που τολμά να αμφισβητήσει την αυθεντία του. Η τελευταία εκκαθάριση, αντάξια των εκκαθαρίσεων του Χίτλερ [και το τελευταίο θύμα που συνελήφθη και πιθανώς εξορίστηκε, η Ζένζι Μιούζαμ³] αποδεικνύει σε όλους όσοι διατηρούμε την ικανότητα ευθυκρισίας μας ότι ο Στάλιν είναι αποφασισμένος να εξολοθρεύσει οποιονδήποτε έχει καταλάβει τις προθέσεις του. Δεν έχει, λοιπόν, νόημα να ελπίζουμε ότι οι αναρχικοί σύντροφοί μας ή οι επαναστάτες της αριστερής πτέρυγας θα γλιτώσουν.

2. Το πραγματικό όνομα του Στάλιν ήταν Ιωσήφ Βησσαριόνοβιτς Τζουγκασβίλι. Υιοθέτησε το ψευδώνυμο Στάλιν, που σημαίνει ασάλινος στα ρωσικά, το 1913. (Σ.τ.Μ.)

3. Zenzi Mühsam (1884-1962). Γεννήθηκε στη Γερμανία. Συμμετείχε με τον σύζυγό της, Erich Mühsam, στην εξέγερση του Μονάχου. Μετά τη δολοφονία του άντρα της το 1934, κατέφυγε στη Μόσχα. Το 1936 συνελήφθη για πρώτη φορά και φυλακίστηκε για «αντεπαναστατική τροτσκιστική δραστηριότητα». Πέρασε συνολικά 20 χρόνια, με μικρά διαλείμματα, σε σοβιετικά στρατόπεδα καταναγκαστικών έργων. (Σ.τ.Μ.)

Γράφω αυτές τις γραμμές στη Βαρκελώνη, την έδρα της ισπανικής επανάστασης. Εάν πίστεψα ποτέ, έστω και για μια στιγμή, τη δικαιολογία των Σοβιετικών ηγετών ότι η πολιτική ελευθερία είναι αδύνατη κατά τη διάρκεια της επαναστατικής περιόδου, η διαμονή μου στην Ισπανία με έχει πλήρως γιατρέψει! Η Ισπανία βρίσκεται επίσης στα γρανάζια ενός αιματηρού εμφύλιου πολέμου και είναι ζωσμένη από εχθρούς εξωτερικούς και εσωτερικούς. Και δεν αναφέρομαι μόνο στους φασίστες αλλά και σε όλα τα είδη σοσιαλιστών που αντιτίθενται με μεγαλύτερη έχθρα στον αναρχοσυνδικαλισμό και στον αναρχισμό υπό τη σημαία της CNT-FAI, παρά στον ίδιο τον φασισμό. Και όμως, παρά τους κινδύνους που ελλοχεύουν για την ισπανική επανάσταση σε κάθε γωνιά της κάθε πόλης, παρά την επιτακτική αναγκαιότητα να επιστρατευτούν όλες οι δυνάμεις για να κερδηθεί ο αντιφασιστικός πόλεμος, είναι απίστευτη η πολιτική ελευθερία που υπάρχει σε αυτή τη χώρα· μια πολιτική ελευθερία που δεν είχαν καν διανοηθεί ο Λένιν και οι σύντροφοί του.

Στην πραγματικότητα, η CNT-FAI, το πιο ισχυρό κίνημα στην Καταλονία, έχει φτάσει στο άλλο άκρο. Οι ρεπουμπλικάνοι, οι σοσιαλιστές, οι κομμουνιστές, οι τροτσικιστές και όποιος άλλος επιθυμεί, παρελαύνουν καθημερινά, βαριά οπλισμένοι, στους δρόμους της πόλης, ανεμίζοντας τα λάβαρα τους. Έχουν οικειοποιηθεί τα πιο όμορφα σπίτια των παλιών αστών. Εκδίδουν ξέγνοιαστοι τα έντυπά τους και διοργανώνουν πολυάριθμες συγκεντρώσεις. Και όμως, η CNT-FAI δεν έχει ούτε μια στιγμή υπαινηθεί πως οι σύμμαχοί της εκμεταλλεύονται την ανοχή των αναρχικών στην Καταλονία. Με άλλα λόγια, οι σύντροφοί μας αποδεικνύουν έμπρακτα ότι επιθυμούν να δώσουν στους εταίρους τους το ίδιο δικαίωμα στην ελευθερία που απολαμβάνουν και οι ίδιοι και όχι να εγκαθιδρύσουν μια

δικτατορία και μια πολιτική αλεστική μηχανή που θα συνέτριβε όλους τους αντιπάλους τους.

Ναι, 15 χρόνια έχουν περάσει. Σύμφωνα με τα χαρμόσυνα μαντάτα που έρχονται από τη Ρωσία, ακούμε και διαβάζουμε στο ραδιόφωνο, στον κομμουνιστικό Τύπο και σε κάθε ευκαιρία πως: «Η ζωή είναι χαρούμενη, θαυμάσια» στη Σοσιαλιστική Δημοκρατία. Δεν έστειλε ο Στάλιν αυτό το μήνυμα που έχει αναμεταδοθεί αμέτρητες φορές; «Η ζωή είναι χαρούμενη, θαυμάσια». Σίγουρα όχι για τις δεκάδες χιλιάδες πολιτικών κρατουμένων στις φυλακές και στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Οι αναρχικοί, οι σοσιαλιστές, οι κομμουνιστές, οι διανοούμενοι, οι μάζες των εργατών και δεκάδες χιλιάδες αγροτών δεν γνωρίζουν τίποτα χαρούμενο και θαυμάσιο όπως ισχυρίζεται ο Τορκουεμάδα⁴ του κομμουνιστικού θρόνου. Οι ζωές τους, εάν είναι ακόμη ζωντανοί, παραμένουν απέλπιδες, ζοφερές, ένα καθημερινό καθαρτήριο χωρίς τέλος.

Ένας λόγος παραπάνω για μας, σύντροφοι, και για όλους όσοι είναι ειλικρινείς ελευθεριακοί, να συνεχίσουμε το έργο μας για τους πολιτικούς κρατούμενους στη Σοβιετική Ένωση. Δεν απευθύνω έκκληση στους ελευθεριακούς που κραυγάζουν κατά του φασισμού ή κατά των πολιτικών καταχρήσεων στις δικές τους χώρες και παραμένουν σιωπηλοί όσον αφορά τη συνεχιζόμενη δίωξη και εξόντωση των πραγματικών επαναστατών στη Ρωσία. Οι αισθήσεις τους έχουν αμβλυυνθεί. Γι' αυτό και δεν ακούν τις φωνές που υψώνονται μέχρι τα ουράνια από την καρδιά και τα φιμωμένα λαρύγγια των θυμάτων της πολιτικής αλεστικής μηχανής. Δεν συνειδητοποιούν ότι η

4. Τομάς δε Τορκουεμάδα. Δομινικανός μοναχός στην Καστίλλη της Ισπανίας. Διορίστηκε από τον πάπα ως ο πρώτος Μεγάλος Ιεροεξεταστής στην ισπανική Ιερά Εξέταση το 1483 και παρέμεινε σε αυτή τη θέση έως τον θάνατό του. (Σ.τ.Μ.)

σιωπή τους είναι ένδειξη συναίνεσης και ότι με αυτόν τον τρόπο είναι συνυπεύθυνοι για τις πράξεις του Στάλιν. Πρόκειται για απελπιστική φάρα. Οι ελευθεριακοί, όμως, που αντιτίθενται σε κάθε δικτατορία και φασισμό ανεξάρτητα από τη σημαία με την οποία εκφράζονται, οφείλουν να συνεχίσουν να προκαλούν το ανθρώπινο ενδιαφέρον και τη συμπάθεια για την τραγική μοίρα των πολιτικών κρατουμένων στη Ρωσία.

Βαρκελώνη 9 Δεκεμβρίου 1936

*Δακτυλογραφημένο κείμενο με χειρόγραφες διορθώσεις
από τον Φάκελο 18, αρχείο του Γκριγκόρι Μαξίμοφ,
Διεθνές Ινστιτούτο Κοινωνικής Ιστορίας, Άμστερνταμ.*

Μετάφραση: Ροζίνα Μπέρκνερ